

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra. . . . . 1 kor. Egy hóra. . . . . 1 kor. 50 Hll.
Negyedévre . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piacz-utóza 47. és 49. szám.

„Minden pap gazember“.

Irta: F. Varga Lajos nagyrábéi ev. ref. lelkész.

E perczben hagyta el dolgozó szobámat egy tisztas társadalmi állású úri ember. Egyebek mellett, ugyan mi másról beszélgettünk volna, mint a sikasztó és perverz életű esperes s egyházkerületi főjegyző minden jobb érzésű ember megdöbbenést esetéről. Fájva emlegetjük, mily óriási romboló erővel hat ez az esemény széles körben, különösen a nép nagy rétegében a vallás és tiszta erkölcs szolgáiról táplált kedvező jó véleményt illetőleg. Ekkor említé ama tisztas társadalmi állású úri ember, hogy a Zsigmond-féle eset fölszínre jövele által alkalma volt egy népkörben jelen lenni s hallani, amint unisono hangzott a kortagjai részéről: „minden pap gazember“. Őt megdöbbenette ez az általánosítás, sietett is — bár vallásilag semminemű érdek nem fűzi éppen e református lelkészi testülethez, lévén izraelita vallású — sietett az általánosított, rettentően gyalázó vélemény ellenkezőjéről meggyőzni a rögtön ítélő bíróság tagjait. De hatás — ugymond — valami gyéren mutatkozott.

Noshát a szenzacziós Zsigmond-féle eset alkalmából ez az a mi nekünk, a református lelkészi status tagjainak a lehető legjobban fáj.

Olvastam — rendes olvasója lévén a „Debreczeni Független Újság“ — olvastam a Rostkovicz Arthur h. szerkesztő ur „Foltok a fekete taláron“ cz. cikksorozatát. Szégyeltem, mert szégyelnem kellett, amiket papi statusunkra vonatkozólag világgá bocsátott. *De mit szólhattam volna rá egyebet, mint azt, hogy nagy részben igaza van.* Am kiolvastam, láttam, éreztem, hogy ő sokkal mélyebben érez lelkészi statusunkkal szemben, semhogy mindazt a szennyet és gyalázatot, amit a Zsigmond-féle eset napfényre hozott lelkészi statusunk összes tagjaira dobni akarná. Elvégre gondolhatta — gondolta is tudom: *a kinek nem inge, ne verje magára.* Ha így gondolkoznék az olvasó közönség

minden rétege is! De ime, az általánosít.

Hát én részemről nem vettem magamra a Rostkovicz ur által írottakat. Nem is volt szándékom, hogy mintegy pro domo sua reflektáljak a cikksorozatban foglaltakra. Hanem a czimben foglalt általánosítás oly vakmerő, hogy igenis fölveteti velem a tollat és szólni készlet.

Nem akarom én mindnyájunkat mentegetni. Hiszen valamire való ember előtt világos, hogy nincs tiszta buza szemét, alj nélkül. Hanem van itt egy momentum, amelynél fogva valóban könnyen vádbíróság elé vonszolhat bennünket a tájékozatlan közvélemény. Fölteszik nevezetesen sokan-sokan a kérdést: hogyan türhet meg egy lelkészi testület éveken keresztül a maga kebelében egy-egy ilyen perverz életű tagot? Hogyan láthatja s nézheti el, hogy az ilyen szentes alak mindig feljebb, feljebb emelkedik a köztisztesség és becsülés ranglétráján? Hát nincs szeme, hogy meglássa üzelmeit, nincs bátorsága, hogy lerántva álorczáját, félre dobja a tisztességes emberek sorából, minek előtte förtelmes életének összes kloakájával beszenyeyezné magát a testületet?

Erre akarok néhány szót mondani.

Igenis volt szeme papi statusunk nyitott szemekkel néző tagjainak meglátni a Zsigmond-féle dolgokat, nem is volt gyáva fölemelni szavát az ellen a perverz irányzat ellen.

Él Debreczenben lelkészi karunk egyik büszkesége, éveken ezelőtt figyelmeztette, most szelidebben, majd erősebben a korbács végére. E sorok írója távol ugyan a Zsigmond-féle tetek szinterétől, de egyebek mellett ezekről is biztos adatokat hallva s tudva, kemény hangú cikksorozatban hívogatta föl az egyházi körök figyelmét arra a rengeteg kárra, amely a statusunkon belől élő emberek e nemű életmódja miatt közvállásos és erkölcsi életünket fenyegeti. Forgassa bárki a „Debreczeni Protestáns Lap“ előbbi évfolyamainak számain, hány, de hány közleményt talál abban, mely a rák-

fene kimetszését sürgeti. Nem is oly régen, gondolom másfél éve lehet, hogy dr. Balthazár Dezső barátom szintén hadat üzent annak az irányzatnak. Én siettem őt ezért meggratulálni, mint a ki nem fáradtam ugyan bele az irányzat elleni küzdelembe; *de megutáltam azt a cinizmust, amelylyel törekvéseinket bizonyos oldalról honorálni szokták; azt a förtelmes cinizmust, amelylyel támadtak bennünket mindannyiszor, valahányszor egyik-másikunk a pennát erősebben megnyomva szólott a papi statusunkat fertőző betegségről.*

„Mit akartok azzal a purifikációval? A pap is ember. Nem szégyenlitek saját fészketeket piszkolni? Menynyivel más formában járnak el a pápisták! Azok bezzeg eltudják tussolni az eféléket, ti pedig világ piaczára hurczoljátok . . . Nem szégyenlitek?“

Ilyen és ezekhez hasonló doron-okat csapdostak a fejünköz nem egyszer. Volt egyházmegye, *melynek lelkészi karában erkölcsi bíróság szervezését indítványozták.* Hogyis ne! Az inkviziciót akarjátok nemde fölleveníteni kálvinista csuhában?! Csak még ez kellene! Dr. Balthazár barátom szintén ajánlott ilyenféle praktikus modus vivendit. Nem kellett.

Szóval: az akarat megvolt mindig a sensibilisebb s az erkölcsi étellel szemben substilisebben gondolkozóknál az irányzat leverésére. De klikkek mindenütt vannak. A pajtáskodás, az uszályhordozás, a „kéz kezét mos“ féle elv emberei a mi statusunkban sem hiányoztak soha. És ezeknek mindig voltak eszközeik meghiusítani a legnemesebb törekvéseket. S annál könnyebben ment ez nekik, mert az eszményekért ideálisan küzdök csak erkölcsi nemes fegyverekkel kívántak harcolni.

Az erkölcsi fegyverekkel küzdök pedig — tudjuk — nem szoktak ephialtesi szerepre vállalkozni, nem szoktak ököire menni; inkább csak erjesztő anyag kívánnak lenni, ha sikerülne a salakot, a szennyet, a piszkot a nagy összes erjedésbe hozása által

10 százalékkal

nálam olcsóbb
mint bárhol!!

Férfi ruha különlegességek valódi angol kelméiből, ugy-szintén fiu- és gyermek ruhákban rengeteg választék GERŐ E. ruha áruházában, DEBRECZEN, piacz-u. 47., a Dréher sör-csarnok kapuja mellett, (az „Emke“ kávéházzal szemben.)

Pártoljuk a helyi ipart.

Czipők mérték után gyorsan és pontosan készülnek.

Ajánljuk a n. ó. közönség szives figyelmébe saját készítményül

cipő-raktárunkat.

Tisztelettel
ELFENBEIN és KLEIN

Piacz-utóza 72-ik sz.

kiforrt, kiüzni. Tehetnek-e arról, hogy pusztában kiáltó szavak lesznek csupán? Tehetnek-e arról, hogy a bűn lejtőjén mélyre sülyedők esetleg mindig feljebb-feljebb emelkednek a világ előtt, mint ez Zsigmondnál látható? Száz és száz tisztes törekvésű, aranyjellemű lelkész az ösmeretlenség homályában vándorolja át az életet, míg a Zsigmond Sándorok kerületi főjegyzőséget kapnak. S ezek potentátok, szóvivők, bírói székekben ülők, törvény kodifikátorok, sok mindenben irányítók. Véleményök: szentírás; személyök: nebánsvirág!

Csoda e aztán, ha végtelenül elbizakodókká lesznek? Nekik minden szabad! Ő rajtuk nem látszik meg a sár, a szenny, a kloákában uszkálás; mert a magas állás nimbusza, a magas társaság intimitása fölséges takaró.

E sorok írójának feje nem egyszer betört volna már, ha koponyája nem olyan kemény volna, mint a milyen, azért, mert mióta kilépett az életbe, sohasem respektálta azt a jezsuita elvet: „officium taliter qualiter praesta, de guardiano autem semper bene loquatis.” Jól tudja, hogy jelen sorok olvasói között is akadnak, akik fölösleges okvetetlenkedésnek s más minek fogják minősíteni megszólalását. Pedig csak az a fölötti mély megdöbbenés ragadtatta föl velem a tollat, mikor hallanom kell, hogy a Zsigmondokkal egy kalap alá fognak bennünk lelkészeket mindnyájunkat; és az a meg nem érdemelt vád, mintha behunyát szemekkel, néma ajkakkal néznénk, hallgatnánk a Zsigmondféle erkölcstelen üzemeket.

Sokat, nagyon sokat lehetne mondanom azokról a küzdelmekről, miket hivatásukban méltóan forgolódo lelkészek szűkebb és tágabb körökben folytatnak az *egyház-társadalmi életünkben is lábra kapott lasciv gondolkodás, könyelmű, perfid életmód és undok erkölcstelenségek ellen.* De hagyjuk. Nagy baj, hogy világi férfaink nem mindnyájan gróf Ráday Gedeonok, hogy kérlelhetetlen ostorozói s üldözői lennének, a — nem hogy palástra, de egyéb tisztes ruhára sem méltó papoknak.

Talán-talán a Zsigmondféle szédítően utálatos eset felrzza lethargikus álmukból mindazokat, a kik eddig nem bírták meglátni a rákfenét s ennek gyógyítására nem elégesznek meg a §-okba szorított fegyelmi rendszabályokkal, hanem hathatósabb gyógyszerrel fognak gondoskodni.

Kétségkívül igaz hogy: in te pernicies tua Izrael. S ha igazi gyógyulást óhajtunk, nem lehet más utasítást adni, mint a mit Idvezítőnk adott: „Orvos, gyógyítsd meg magadat!”

Am addig is, míg ez kívánt mértékben folyamatnak indulna, lelkem összes erejével tiltakozom az ellen, a mit ez idő szerint uton-uffélen hangoztatnak a felületesen ítélők, hogy tudniillik: „minden pap gazember!”

A világi sajtót viszont egész tisztelessel kérem: ne adjon tápot az enemű, szelvényben hosszában meggyalázó általánosításnak.

Dixi et salvavi animam meam.

Az iparoktatásról.

Felsőbb ipariskola Debreczenben.

Többször nagyérdekléssel olvastam a lapokból, hogy Debreczen városa egy rendkívül szükséges és a jövőre nagyon is kiadható hasznos intézménnyel akarja kulturáját fejleszteni — gazdagítani azzal, hogy felső ipariskolát állít fel a saját és a vidék azon ifjai részére, a kik ha megösmérik majd ezen intézet áldásos működését, örömmel hagyják oda a vidékünkön nagyon is elszaporodott gymnáziumok felsőbb osztályait, hogy abba az iskolába lépjenek be, amely a tisztességes munkát és annak értékét fogja az ő ifju lelkeikbe beleoltani. Hiszen jól tudjuk azt, hogy a jövő Magyarország csakis úgy állhat fenn, és úgy boldogulhat a mivelt nyugoti államok szomszédságában, ha dolgozni fog és ha fiait a munkaszeretetre, becsülésre fogja tanítani.

Valóban megrendül az ember lelke, ha látja a szülők mai gyarló gondolkodási módját fiaik taníttatásánál, különösen pedig a pálya-választásnál. Nem nézik, nem tekintik azt, hogy bir-e az a gyermek hajlammal, képességgel a tanulásra; hanem szorítják, erőltetik őket csak azért, mert kicsinyellik, lenézik az ipari pályákat. Hiszen látjuk, hogy a tanító tanítónak, az iparos iparosnak, a gazdálkodó gazdálkodónak szégyelli ma már a fiát nevelni. De nemcsak ezek, úgy van ez a felsőbb osztályhoz tartozó szüléknél is, mindannyian kicsinyellik még a saját pályájukat is fiaik részére. Mindannyian odafent, abban a nagyon is kétes magasságban keresik gyermekeik fényes jövőjét ma már az anyák, mint az apák, talán azért, hogy ott kevesebbet kell dolgozni, küzdeni, fáradni és hogy ott sokkal biztosabban elérheti a tekintetes, a nagyszágos és tudom is én miféle titulusokat az a kedves fiucska, a kivel oly sokat vesződtek a tanítók és tanárok.

Hiába látják ezek a szülők, hogy az ipari pályán is vannak már számot tevő derék, mivelt emberek, mégis irtóznak tőle. Tartják a régi közmondást: „ha nem tanulsz, csizmadianak adlak.” Pedig hát nem volna-e okosabb, helyesebb, ha a jótanuló gyerekeket is rá eresztenénk az ipari pályára, a mint teszik azt az angolok, németek stb. Vajon nem sokkal biztosabb alapon fejleszthetnék-e iparunkat, ha úgy tennék? Én azt hiszem igen. Sőt hitem szerint akkor tudnánk igazán megteremteni azt az erős, mivelt iparos osztályt, a mire hazánknak minden tekintetben nagy szüksége van; ha levetkőzve ósdi, sőt bűnös gondolkodásunkat, szokásunkat, a mely lenézeti, leicsinyelteti velünk az ipari pályákat; rátérnénk arra a helyes utra, hogy gyermekeinket a gymnáziumi száraz, a gyakorlati életben ritkán érvényesíthető tanulmányok helyett, olyan iskolában tanítsuk tovább, a hol a mellett, hogy lelkét is mivelteti, megtanulja a legdrágább kincset a munkát becsülni, szeretni, és értékelni.

Ilyen iskolának képzelem én el a leendő debreczeni felső ipariskolát, a mely ha a kassai és budapesti felső ipariskolák mintájára fog felállítani és szerveztetni, akkor egészen másképpen fognak az intelligensebb szülők is gondolkodni és szívesen adják gyermekeiket az ipari pályára. Ezt különben tenni kell nemcsak a saját, de gyermekeink jól felfogott érdekében is, mert egyetlen okosan gondolkodó szüle előtt sem lehet az cél, hogy gyengébben tanuló gyer-

mekét csak azért gyötörje tanulással, hogy az, arra a titulusokat bőven osztogató, de igen sokszor fekete kenyérrrel járó úri pályára lépjen.

Nem tudom, hogy és milyenre tervezik a debreczeni ipariskolát. Nagyon kíváncsatos volna azonban, ha az meglévő kassai és budapesti felső ipariskolával lenne egyenrangú; mert csakis ezen iskolák nevelnek intelligens iparosokat, a hova négy középiskolai osztály sikeres elvégzése után veszik fel a tanulókat, a hol a tanító három évre terjed ki és az egy éves önkéntességhez is jogosultsággal bírnak a végzett ifjak, a mi már magában véve is kecsegtető valami a törekvő ifjakra, azokra a magasan látó szülökre pedig, a kik oly kis emberkének tartják az iparost, hízélgőleg hathat, ha elgondolják magukban, hogy az ő iparos fiok még a fényes kardot is csörgetheti a hadsereg kardcsörtetői között.

Különösen a budapesti felső ipariskola mintájához kellene Debreczen városának ragaszkodni; mert ott több szakosztályra van felosztva az iskola. Van u. i. fémipari, faipari, vegyészeti, építészeti, villamossági szakosztály, a melyeknek bármelyikét is ha megtanulják is ifjaink, biztos és tiszteséges gálya nyílik részükre az életben és olyan iparosok válnak belőlük, hogy sem nekik, sem szüleiknek nem lesz okuk soha megbánni, hogy a ma még sajnós, de lenézeti ipari pályát választották.

Igen helyesen tennének az intéző körök; ha molnár ipari szakosztály felállításáról is gondolkoznának a felső ipariskola keretében, a mire nem régen az „István” gőzmalom 30 ezer koronás alapítványt már meg is szavazott.

Hiszen ha elgondoljuk, hogy mily nagy régi és szép fejlettséggel bírő ipara országunknak a malom-ipar és még a mai napig sincs szakiskolánk, amely ügyes vezető szakembereket, önállóképes egyéneket neveljen.

Bizony gondolkozóba esünk, hogy kik és milyen szakértelemmel bírő urak vezették, fejlesztették iparunkat eddigelé? Százával mennek ifjaink külföldi molnár iskolákba, a hol pedig jóval fejletlenebb a malom-ipar mint nálunk, de mennek, mert nem találnak itthon szakiskolát, a hol tudásokat tejeszthessék, gyarapíthassák.

Nem régen utaztam a budapesti felső ipariskola egyik hírneves régi tanárával, a kitől értesültem, hogy egy a kassai, mint a budapesti felső ipariskola annyira tul van zsufolva, hogy évenként majdnem kétszáz jelentkezőt vissza kell utasítani. Bizony nagy szégyen ez reánk nézve, a kik oly nagy hangú, de üres frázisokkal akarjuk a magyar ipart megteremteni.

Oly igen szépen tudja a magyarsajtó iskola év végével kitanítani, kioktatni a szülőket, hogy gondolkodozzanak okosan, előrelátóan és adják gyermekeiket az ipari vagy kereskedelmi pályákra; de az senkinek sem jut eszébe, hogy felső ipariskolákat kellene teremteni, a hol intelligens szülők gyermekeiből mivelt, derék, értelmes iparosokat nevelnének. Ipart akarnánk teremteni, hogy a sok száz millió ne vándoroljon ki az országból és hogy erős, hatalmas középosztályt létesítsünk; de szakértelmünk nincs hozzá!

Itt van tehát az idő, hogy az állam felállítsa a harmadik felső ipariskolát (bár talán ez a szám is nevétségesen kevés a mi népességünkhöz és iparfejlesztő politikánkhoz) és ennek a felső ipariskolának egyedüli megfelelő helye Debreczen városában lehet; mert arra úgy a debreczeni szülőknek, mint a vidékieknek égető szükség van; ha nem akarnak gyermekeikből úri proletárokat nevelni, szakiskola hiánya miatt.

Soha semmivel méltóbban nem örkíténék meg a debreczeni intéző körök az

8 emlékeket, mint hogy ha, keresztül vinnék a felső ipariskola ügyét minél előbb.

Nagyon kívánatos volna, hogyha ezen fontos, élet kérdéséhez nálamnál sokkal hivatalosabban, okosabban, tanultabb egyének is hozzá szólnának a lapok hasábjain, hogy a közjónak használjanak.

Hajdunánás.

Csiha Elek.

Vármegyénk és közeli vidéke.

Az esperes-választás. A hajdudorogi ev. ref. egyház a maga 1 szavazatát Soltész Lászlóra adta, aki azonban visszalépett. A hajdunánási egyház 8 szavazatát dr. Baltázár Dezsőre adta.

Új takarékpénztár Berettyó-Ujfaluiban. A már fennálló és szépen virágzó két pénztárat mellett közelebb harmadik takarékpénztár alakul és pedig biztató szép auspiciumok mellett. Az alapítók élén dr. Kripka Henrik ügyvéd buzgólkodik. A kibocsátott részvény alajegyzési izeken is oly nagy számmal jegyzettek részvényeket, hogy a bank létesülése immár kétségen kívül áll és az alakuló közgyűlés is közelebbre összehívható.

Elhalasztott szobor-leleplezés. Tudvalevőleg a hajdunánási Kossuth-szobor leleplezését elhalasztotta a bizottság október 2-ára. A munka serényen halad előre és most már okvetlenül elkészülnek október 2-ára a szobor felállításával.

Kisértet a bihari földvárban. A babonás népet hetek óta izgatottságban tartja bolygó világossággal fehér árnyék és Biharon valóságos csodákat mesélgetnek az elrejtett kincsekről, melyek nyomára az a fehér árnyék vezet. Titokban már egész kincses- és szövetkezet alakult, melynek tagjai éjszakánként a fehér alakot lesik és a nyomán furkálni kezdik a történelmi nevezetességű földhányást. A babonás nép így összerongálja az érdekes emléket.

Talált holttest. A biharmegyei Bokkia falutól kétszáz lépésnyire véres férfi holttestet találtak, akiben Ille Gábor fekete-tóti emberre ismertek benne. A halott ember fején mély ütött seb tátong. A csendőrök megindították a nyomozást.

Az élet regényeiből.

Mig a férfi a jövőért küzdött, a lány férjhez ment.

Az élet tarka összevisszasága százával termeli az olyan regényeket, melyeket, ha könyvben írná meg valamelyik fantasztikus író, senki sem hinné el valóságnak. Fleischmann Márton jóra való gépész volt; iskolát végzett, tanult ember léte boldogult is itthon s budapesti nagy gyárban kapott alkalmazást. Mintegy tíz évvel ezelőtt azonban egy fiatal leány beleavatkozott sorsába. Szép és uri leány volt, államvasuti hivatalnoknő leánya. A véletlen ismertette meg egymással s a fiatalok egymásba szerettek. De a büszke szülők hallani sem akartak az iparos sorban levő emberről.

Fleischmann erre fölmondta az állását és eltűnt nyomtalanul. A leány pedig várta két évig aztán elfeledte elbujdosott szerelmét. Hosszu szép levél mondja el mindent. Nagyon messziről hozta a posta — Sidneyből Ausztráliából. A levél Fleischmann Bernáth nagyszabeni bizományosnak volt czimezve.

„Attól az időtől, hogy elhagytam szülőföldemet — írja a bujdosó — az életem

valóságos regény. Legelőször Hollandiába vándoroltam, onnan elszerződtem egy manchesteri gyárba, Angliába. Egy évvel később a pittsburgi acélgégyárban fűtöttem a kohót; később vasesztergályos lettem Kanadában s aztán az Óceán hajóin fogyasztottam a konzerv-húst, mint gépész, másfél esztendőig.

Ezelőtt két évvel betegem vittek ki hajóból Sidney kikötőbe. Megmérhetetlen szenvedés várt ekkor reám. Pénzem elfogyott s mikor kibocsátottak a Sailors Santray Board kórházból, úgy állottam itt, mint egy hajótörött a sziklán. Félévig hasztalan kerestem magamnak való foglalkozást. Egy napon mosogatólegény, másnap asztalos inas, majd ismét zsákhordó voltam. Sok vergődés végre bejuttattott a Clak & Sohs czég gépgyárába. Három hónappal később már első gépász lettem heti négy font sterling fizetéssel.

Itt kezdődik csodás pályafutásom. Viszonyaim egyre javultak. Egy évvel ezelőtt egy új rendszerű kazántisztító készüléket fedeztem föl. Erre patentet köptam s ez a szabadság volt az én kincsbányám. S most boldog vagyok, mert vagyonomat csak magamnak köszönhetem . . . magamnak és Klárának, akit még mindig szívemből tudok szeretni. Menj el hozzá bányám s mond meg, hogy én még mindig legény vagyok és ha akar . . . én haza utazom“.

Fleischmann Bernáth utána járt a do lognak, de a leány már férjhez volt.

Mi az ujság?

Montenegró trónörököse Budapestben. Danilo montenegrói trónörökös és felesége, Milica hercegasszony hétfőn délelőtt Budapestre érkeztek és a Royal-szállodában vettek lakást. A trónörökös pár napig marad Budapestben. Kisérétében van a montenegrói külügyminiszter is.

Meghaltak, mert szerettek. Csak nem vész ki a szentimentálisan érző amaz Azrak törzsoke, kik meghalnak, ha szeretnek. Az utóbbi napokban szinte járványszerűleg pusztított Nagyváradon az öngyilkossági mániá. Papp Zsuzsanna 22 éves vasalónő Péter-utca 12. sz. alatti lakásán csütörtök reggel 7 órakor szíven lötte magát és meghalt. Hátrahagyott levelében szerelmi csalódását mondja tette okául. Kárcsics Ilona cselédleány kedden gyufaoldatot ivott. Beszállították a köz-kórházba, hol csütörtökön kiszendetted.

Elaltatta a férjét örökre.

Férjgyilkossággal vádolt kikapós menyecske.

Annak a hosszú bünlajstromnak, amely a szerelem terhére van írva, érdekes fejezetét tárgyalja a berlini bíróság. A bűntény szereplői az előkelő társaság tagjai: Richtmann József magasrangú hivatalnok és földbirtokos; továbbá a felesége, egy szép fiatal asszony, aki csak öt év óta van férjhez. A dráma harmadik szereplője a háttérben maradt, inkább csak tanu, de olyan tanu, akit mindenképpen terhel a bűn. A szép asszony sohasem szerette az urát, aki sem nem fiatal, sem pedig szép ember. A szórakozni vágyó fiatal asszony, aki el nem mulasztott volna premiért, vagy hangversenyt s azonkívül a táncmulatságokat is szerette, két évvel ezelőtt megismerkedett Steinfels nevű uriemberrel, aki daliás, szellemes és gazdag volt.

Az ismeretség után szerelemmel fejlődött. A férj mit sem vett észre s a szerelmese szabadon találkozhattak Steinfels legénylakásán. Egyszer aztán besugták a férjnek a dolgot, aki nagy zajt ütött, de bizonyítani nem tudván semmit, kénytelen volt megbocsátani a feleségének.

Ettől fogva azonban annyira őrizte az asszonyt, hogy a találkozások lehetetlenné lettek. Ebbe természetesen nem tudott megnyugodni a szerelmes asszony s ezt a levelet írta a kedvesének:

„Jöjj ma estére 11 órakor hozzám. Menj a cselédjáróhoz; a szobaleány majd bebocsát. Légy nyugodt; zavartalanul boldogok leszünk. A férjem aludni fog“.

A házibarát eljött s ettől kezdve minden nap bebocsátotta őt a szobaleány.

Történt azonban, hogy reggel az asszony rémülten futott a kedvese lakására.

— A férjem meghalt! — kiáltotta. Nem ébred fel . . . Jöjj át, mert én megörülök.

Mind a ketten átfutottak a lakásba. A fiatal ember orvost is hozott magával, aki megállapította, hogy morfiummal történt mérgezés okozta halálát. Azonnal jelentést tettek a rendőrségnek, amely megindította a vizsgálatot. Ez a vizsgálat aztán kiderítette, hogy az asszony adta be az altató szert a férjének és ez egyszer sokat talált beadni neki. A bűnös nő eleintén tagadott mindent, de aztán beismerte a bűnt. Az ügyészség most befejezte a vizsgálatot s a jövő héten kezdetét veszi a per tárgyalása.

Felpozott aszfaltbetyár.

Kardos balerina.

Déri Blanka a budapesti Operaház volt balletrnövendéke pénteken reggel elindult a lakásról, színházba akart menni próbára. A Zöldfa utcán ment keresztül, amikor hátulról lépéseket hallott. A lépések mind közelebb értek s egyszerre csak hallja, hogy egy férfihang így szól hozzá.

— Baba, hová siet, milyen édes!

Déri Banka meggyorsította a léptet. A fiatalember folytatta:

— Édes babám, ne haragudjék rám, ne nézzon rám dühösen!

Az ellegáns hölgy mellé lépett, bizalmasan, szemtelenül. A lány elpirult, zavarba jött és mikor az aszfaltbetyár ujjal szemtelenül támadást intézett ellene, hirtelen kétszer erősen pofonította.

Akkor már nagy tömeg nézte az aszfaltbetyár támadását, aki két pofonra egyszerre megfordult és mielőtt ujjal ütlegeket kapott volna, elfutott, a Borz-utcán keresztül a Váci utcába, a hol eltűnt az új Városház-épület kapujában.

Az inzultált urileány pedig konfliktusba vágta magát, úgy menekült el a pofon zajára összecsesdült tömeg elől.

Egyházak és iskolák.

Ismétlő iskolai beiratkozás. A debreczeni izr. ismétlő leányiskolában a beiratások az 1904-5-ik tanévre a Simonffy-utcai iskolában megkezdődtek. Felhivatnak tehát a t. szülők és gyámok, hogy 12-15 éves ismétlő-iskola köteles leánygyermeküket az ismétlő iskolába Lippe József ismétlő-iskolai tanítónál naponként 10-11-ig annál is inkább beirassák, mert ellenesetben rendőrhatalósággal fognak felrendeltetni az iskolába. Debreczen, 1904. szept. Az izr. iskolaszék.

Véres harc a földbérletért.

Leütötte, mert ráigért a földjére.

Szegeden a röghöz ragaszkodó ember drámája játszódott le az alsótanyán. Napok óta árverezik ott a városi földeket, melyeket őt holdas parcelláinkint ujjal huszonöt esztendőre adnak ki bérbe. Eppen Vajda Imre földje került sorra. Vajda huszonöt esztendő óta oda oda nőtt a bérelt földhöz, a hol

szép cserepes tanyaházat épített melléképületekkel. Egész családjával megjelent az árverező bizottság előtt és kijelentette, hogy újabb huszonöt esztendőre is kibéri a földet.

— Ezen a földön neveltem föl a gyermekeimet, azt akarom, hogy ők tovább neveljék rajta az unokáimat.

A bizottság elnöke közölte Vajda Imrével, hogy a következő huszonöt esztendőben nagyobb összeget kell fizetnie a bérletért, Vajda örömmel igérte meg, hogy kész megadni a nagyobb bérösszeget is. Igen ám csak hogy e pillanatban új árverező jelent meg a bizottság előtt. Kaufmann Mór, a ki alaposan fölverte a bérlet árát.

Vajdáék kérték, hogy ne licitáljon, hagyja meg őket a földjükön. Kaufmann azt mondta, neki éppen a Vajdáék földje kell, mert ő azon a földön fűszeres-boltot akar nyitni, ne féljen a Vajda-család, hogy rosszul jár, mert ő a rajta levő épületeket a becslés szerint való áron kész átvenni.

Az öreg Vajda ismét könyörögni kezdett Kaufmannnak, a ki mintegy negyven százalékkal verte fel a bérlet árát. Erre Vajda fia, ifju Vajda Imre furkósbottal hátulról leütötte Kaufmann-t, a kit vérbeborult fejjel hurczoltak el az árverés színhelyéről. Mivel most már Kaufmann nem árverezhetett, a bizottság a földet a Vajda-családnak adta ki. Kaufmann Vajda Imrét följelentette és főlebbez az árverés ellen.

UJDONSÁGOK.

Hol kapható lapunk?

Kovács József polgármester a „Debreczeni Független Ujság” utcai elárúsításának engedélyét visszavonta. Addig is, míg e sérelmes határozat ellen beadott felebbezésünk a belügyi kormány-nál elintézését nyer, ez uton értesítjük a nagy közönséget, mely eddig az utcán vásárolta meglapunkat, hogy a „Debreczeni Független Ujság” egyes számai az alábbi helyeken kaphatók:

Piacz utcán:

Neumann Sarolta 2 szám.
Fischer-féle tőzsde 11 szám.
Schwartz Matild 14 szám.
Nagy tőzsde 26 szám.
Schwartz Dániel 20 szám.
Nagy Samu városházépület.
özv. Lindenfeld Kálmánné 87 szám.

Kossuth utcán:

özv. Gréf Sándorné városházépület.

Rózsa utcán.

id. Scheffel Gyula városházépület.

Szt-Anna-utcán:

Balogh György 14. szám.

Miklós-utcán:

Klein P. 22. szám.
Pálmaly Pál 44. szám.

Hunyady-utcán:

Köröskényi Antal 26. szám.

Füvészkert-utcán:

Harmathy Pál 14. szám.

Péterfia-utcán:

Glück Izidor 76. szám.
Nagy Károly 26. szám.

Simonffy-utcán:

Özv. Rózsa Gyuláné 2. szám.

Kandia-utcán:

Wolf R. 15. szám.

Vasuti-állomáson:

Vasuti tőzsde,
Kölcsey Valér

és kiadóhivatalunkban

Piacz-utca 47. sz. alatt, ahol 1 óra csekély 1 koronával is előfizethetni. Előfizetőink a kora reggeli órákban házhoz hordva kapják meg a lapot, azonkívül ingyen kapják meg nagy képes naptárunkat is Debreczen város és Hajdumegye teljes czimtarával.

Zsigmond Sándor ügye.

Visszavonta lelkési állásáról való lemondását.

Ez a nagyon is szomorú ügy megdöbbentően kinossá kezd fejlődni. A szabadlára helyezett Zsigmond Sándor volt esperes még nagyobb botránnyal fenyegetődik.

Mint hajduböszörményi tudósítónk írja, a csütörtökön este szabadlára helyezett sikkasztó azzal állt elő, hogy lelkési állásáról való lemondását visszavonja. Erről a hír beküldője szerint már értesítette is Kálmán János gondnokot.

— Nem kell nekem ügyvéd — mondotta. Majd megvédelmezem én magam.

Ezenkívül még fenyegetődik is, hogy így-ugy leleplez mindenkit. Hajduböszörményben kinos feltűnést kelt a lemondás visszavonásáról szóló hír. Az egyháztanács egyébként vasárnap délelőtt fog összeülni. Az elkeseredés oly nagy a városban, a nép hangulata annyira fenyegető, hogy a vasárnapi gyűlésen történendőkért senki sem fel-lehet.

Késő éjjel kaptuk a hajdusoboszlói ev. ref. egyház vasárnapi ülésére szóló meghívót. A nevezetes ülés tárgya a következők:

1. Zsigmond Sándor lelkési állásáról törvényes lemondását visszavonja.
2. Iskolaszék jegyzőkönyve alapján a vallás és közoktatásügyi miniszter leírása a réten felállítandó iskola ügyében.
3. Iskolaszék javaslata egy újonnan szervezett fi és egy nő tanítói állás tárgyában.
4. Jelentés e fenti állásokra hirdetett pályázat eredményéről, egy férfi és nőtanító választása.
5. Tóth Irén tanítónő első korpótlékának folyósítását kéri.
6. Orosz József Bakóczy féle lakról lemond, Stán Gyözőné pedig bérbe kéri.
7. Egy számvizsgáló bizottsági tag választása.

Pénzhamisító debreczeni fényképész.

Leálcázott pénzhamisító banda.

Budapesten a VII. kerületi kapitánysághoz csütörtökön 12 óra tájt a következő levél érkezett:

Igen tisztelt rendőrség! Tudomására hozom, hogy az István-ut 37. számú ház egyik másodemeleti lakásában hamis pénzt gyártanak. A hamisítók délután tárgyalnak, nem lesznek odahaza, jó lenne őket meglepni. X. Z.

A levél vétele után Bacska Miklós rendőrfogalmazó, aki több ilyen büntető kiderítése körül szerzett már magának érdemeket, magához véve két detektivet és egy lakatost, azonnal a megjelölt helyre indult.

Bixtos nyomon.

Mikor az István-ut 37. számú házba ért és a házmestertől megtudta, hogy a lakás bérletet Szántó Jánosnak hívják, azonnal tisztában volt vele, hogy a levél írója igazat mondott. Ez a Szántó ugyanis pénzhamisításért már többször büntetve volt.

Bacska a házmesternél nyert információ után nyomban a lakás ajtajához ment, amelyet a lakatossal feltörtetett s behatolt a lakásba. A látvány, melyet a lakás nyújtott, mindenben megerősítette a levél állításait. Az asztalon és szekrényeken szerte-széjjel-hányva hevertek a pénzhamisításhoz szükséges eszközök, klisék, gépek, két kéziprés, sokszorosító, fényképező gép, négy lemez, huszokoronás bankjegyek másolata és a hamis pénz készítésére alkalmas papiros, festék s más egyéb.

Mialatt az eljáró rendőrtisztviselő ezeket a tárgyakat lefogalta, azalatt az utcán Rezső Lajos és Illés János detektivekbeérül, elővigyázatosan figyeltek a házra és tájé-kára. Bacska pedig ez idő alatt még a házkutatást is megtarthatta, bár ez vajmi csekély eredménnyel járt, mert az előkerült levelekben semmi kompromittáló adatot, vagy újabb nevet nem talált.

Mikor már mindezzel végzett, minden figyelmét és tehetségét arra kellett fordítania, hogy a bérlet és czinkostársai meg ne szök-hessenek. Fogta hát magát és kivont karddal a lakásban rejtőzve várta Szántó hazatéré-sét, míg az említett két detektív kívül örkö-dött és leste a hamisítók érkezését.

Az elfogatás.

Rövid idő múlva a lakásban rejtőzködő Bacska hallotta, mint nyilik az ajtó s rejt-khelyéből látta a két belépő alakot. Szántó János szentesi születésű 49 éves ruhatisz-tító, pénzhamisításért már többszörösen büntetett ember volt a lakás bérletje; vele érkezett czinkostársa pedig Kiss nevű fényké-pészszel volt azonos, akinek nevét a „Va-sárnapi ujság” s több más; napi- és hetilap révén, melyekben fényképei, rajzai láttak napvilágot, bizonyára sokan ismerik. Néhány évvel ezelőtt Debreczenben műterme is volt és a Hortobágyról forgalomba került képes-lapok töle erednek.

Alig tették be maguk után Szántó és Kiss az ajtót, előjött rejtekéből, kivont karddal a kezében Bacska fogalmazó s a szoba háttérében feltűnt a két detektív alakja. A két ember láthatólag megdöbbent, hamarjában nem tudták mire vélni a dolgot, csak amikor a rendőrfogalmazó tudomásukra adta, hogy letartóztatja őket, tértek némileg ma-gukhoz. Szántó hamarosan visszanyerte hi-degvérét és hangosan, vakmerően tagadta, hogy neki a pénzhamisításban bárminemű része is volna. Kiss azonban, még mindig az első pillanat benyomása alatt állva, da-

Legjobb

és legszebb, angol és fran-czia szöveteiből elegáns férfi- és nő öltönyök az „Angol szabóhoz” címzett

uri szabó

üzletemben, saját fel-ügyeletem alatt a leg-kittünőbb munka erők által készíttetnek. o o o

Rosenberg József,

férfi szabó

Kossuth-utca 8. szám.

dogni, hebegni kezdett, végül pedig töredelmesen megvallotta bűnét.

Elmondotta, hogy a nagy nyomor kergette a hűn utjára. Szántó kereste fel őt s ő nem tudott ellentállani a bűn varázsának, amelyvel Szántó elébe festette a jövőt. Elmondotta ugyanis, hogy nemzetközi banda szövetkezett oly célból, hogy az egész országot elárasztja a hamis tíz- és huszkoronás aranyak és bankjegyek tömegével s Debreczenben meg Pécsett már meg is kezdték a hamis pénz nagybani forgalomba hozatalát, ami tekintettel, hogy a hamisítványok kitűnően beváltak, rövid időn belül sikerült is volna. A hamisítók letartóztatása után elmentek Kiss Ferencnek Nefelejts-utca 32. szám alatti lakására, ahol szintén sok lemezt, festéket s más pénzhamisításhoz szükséges dolgokat találtak.

Innét-röndörök a főkapitányságra kísérték az elfogott pénzhamisítókat. Utközben Szántó, a ki még Kissnek teljesen beismerő és sulyosan vallomása után is mindent a legridegebben tagadott, — a Kerepesi-ut sarkán régi és ismert fogáshoz folyamodott, hogy magát a rendőrség kezei közül kimenthesse. Beleköltött az öt kísértő detektívek egyikébe s mikor a dulakodás láttára óriási csődület támadt körülöttük, Szántó a tömeg segédelmét kérte a „rendőri brutálissal” szemben. A tömeg tényleg már majd nem hajlandónak mutatkozott a rendőrök megtámadására, azonban Baesky fogalmazó felvilágosította az embereket, hogy miről van szó, senki sem mozdult és engedték, hogy a két elfogott pénzhamisítót a rendőrség börtönébe kísérjék.

Kiss Ferencz, a fényképészből lett pénzhamisító ismert alak volt Debreczenben. A városi nyomdában a nyomdász mesterséget tanulta ki és azután lett fényképész. A múlt évben még Debreczenben volt fényképészeti üzlete.

— **Lapunk legelső helyén** adjuk közre F. Varga Lajos nagyrábéi ev. ref. lelkész nagyérdékű cikkét, amelynek minden sora könyörtelen igazság. Ajánljuk is külön minden olvasóink figyelmébe.

— **Hivatalos városi lap.** A debreczeni tanács urak újságírói babérokra szomjaznak. Hivatalos lapot adnak ki. „A város” czimen. A lapnak, amely heteakint egyszer mer megjelenni, Vecsey Imre főjegyző a főszerkesztője, Konez Ákos a felölös szerkesztője és 6 korona az előfizetési ára. A lapnak a mi lapunktól megvont utca elárutási engedélyt megadta Kovács József polgármester. Ugy látszik nagyon vérmes reményeket táplál az új lap vállalkozáshoz a tanács, mi azonban már ellene is megjósolhatjuk, hogy az új lap csak akkor lesz kapós, ha a közigazgatási botrányokat fogja leleplezni. Erre azonban egyelőre — sajnos — csak mi egyedül vállalkozhatunk.

— **Szerencsétlenség a gyakorlótéren.** A debreczeni 39. gyalogezred tegnap vasandi lövő gyakorlatai véres baleset történt. Luntzer Lajos tizedes agy kisebb csapattal élelmiszereket szállított. A téren semmiféle figyelmeztető őrség nem volt s alig haladtak pár lépésnyire, éles lövés dördült el, mely Luntzer jobb karját találta és szétrombolta. Beszállították a csapatkórházba, ahol kezét valószínűleg amputálni fogják.

Minden bel- és külföldi gyógyszer különlegességek, illatszerek, szappanok, cosmetikai cikkek főraktára Debreczenben és Hajdumegyében.

— **Sztrájkra való bujtogatás fenyegetés által: kihágás.** Egy sztrájk alkalmával az egyik sztrájkoló dolgozó segéd társát a következőképp szólította meg: „Ha tudja, hogy helyben sztrájk van, hagyja azonnal nba a munkát, mert ha ezt nem teszi, baj lesz és ha nem elég egy felszólítás, majd négyen jönnek érte!” A kereskedelmi miniszter 1904. augusztus 11-én kelt 54056 sz. döntésével úgy határozott, hogy ez a felszólítás az ipartörvény 164. §-ába ütköző kihágás tényálladékát magában foglalja.

— **Az új-párt szervezkedése.** Az új-párt legujabban Kecskemét 2 kerületében kezdte meg a szervezkedést. Bánffy Dezső báró szeptember hó 30-án fog Kecskemétre utazni, hogy az alakuló ülésen részt vegyen.

— **Debreczen költségvetése.** A város 1905. évi költségvetését már felülbírálta a kiküldött négyes bizottság, amely a tárgyalás során sokszor kettes bizottsággá is lefogyott. A költségvetés most már a jog és pénzügyi bizottság elé kerül.

— **A kamara üdvözlése.** Az ipartörvény revíziójának tényleg felvételével kapcsolatban a debreczeni kereskedelmi és iparkamara tegnap közgyűléséből Hieronymi kereskedelmi miniszterhez a következő táviratot intézte: Mai napon tartott közgyűléséből tiszteletteljesen üdvözlését küldi Nagyméltóságának a debreczeni kereskedelmi és iparkamara abból az alkalomból, hogy az ipartörvény revíziójának nagy munkáját tényleg kezeibe vette s erre vonatkozó örvendetes elhatározását a kamarával közölte. A kamara ezt az elhatározást ünnepies örömmel veszi tudomásul s teljes bizalommal van Nagyméltóságod bölcsessége és munkatársainak kitűnősége iránt. Szabó Kálmán elnök, Szávay Gyula titkár.

— **Szép kápláni vizsgák.** Pénteken délután hirdették ki a kollegium kis tanácstermében a kápláni vizsgákat tett leendő fiatal lelkészek előtt a vizsga eredményét. Tizenötön tettek vizsgát s öten jeles eredményt értek el. Ezek: Kövér Árpád szénior, Kónya Gábor, ki most külföldi tanulmányuttra megy, Kiss László, Kolozsváry Mihály és Németh Vincze. De a vizsga legnagyobb eredménye talán az, hogy hogy senkit sem vetettek vissza. Ilyen szép kápláni vizsga igen régen nem volt a theológián.

— **Iparoktatási szakintézet Debreczennek.** A kereskedelmi és iparkamara legutóbbi kezdeményezése alapján megtörtént az első határozott és illetékes lépés arra nézve, hogy Debreczen város oly modern iskolához jusson, mely az ipari téren való oktatást tüzi ki feladatául. A kereskedelmi miniszter küldetésében megjelent a városban Vig Albert iparoktatási főigazgató s érintkezésbe lépett Kovács József polgármesterrel. A polgármester meghívta a tanácskozáshoz Szabó Kálmán kamarai elnököt és Szávay Gyula titkár, valamint Bészler tanácsnokot, Aczél Géza főmérnököt és Dóczy Gedeon iparostanonciziskolai igazgatót. A tanácskozás folyamán sorra előadták a jelenlevők véleményeiket az ipari nevelésnek Debreczenben szükségesnek mutakozó intézménye felől. A tárgyalás során által-

nossá lett az óhaj, hogy ilyfajta szaknevelő iskola, amelyre vannak példák Német-, Francia- és Angolországban, a gyakorlati iparnak ily tanító iskolája beváló intézmény volna Debreczenben, ahol kézműves kisiparosoknak nagy kontingense él s ez az iskola egyszersmind az egész kamara-kerületnek központi intézete lehetne. Az iparoktatási főigazgató referálni fog a miniszternek azokról a benyomásokról és információkról, melyeket itt szerzett s legközelebb már majd gyakorlatibb és a valósláshoz közelebb álló lépés történhetik ez ügyben.

— **Távózó orvos.** Dr. Katona Zoltán a városi kórház sebészi osztályának fiatal orvosa Debreczenből szülővárosába, Turkevébe költözik át. A tehetséges orvos, a kiváló uriember távozását mindenki sajnálja Debreczenben s bizonyára Turkevében pedig örvendeznek az új orvos letelepedésének.

— **Új tanárnő a Dóczy-intézetben.** Az ev. ref. felső leányiskolához az Igazgatótanács a nyelv és történelmi szakra Rácz Erzsikét hívta és választotta meg, a ki elemi iskolai tanítónő oklevelét ezen iskolánál, polgári iskolai tanítónői oklevelét pedig a Budapesti állami Erzsébet nőipariskolánál kitüntetéssel nyerte.

— **Tiszti vizsga.** A debreczeni 39 ik ezred önkéntesei 20-án Nagyváradra mennek, hogy a tiszti vizsgát letegyék. A vizsga írásbeli része 24-én, a szóbeli pedig 26-án lesz. Együttal éles töltekkel bemutatják a leendő tiszteknek az ágyukat is Nagyváradon.

— **Japán czégek ajánlása.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur közölte a kamarával a megbízható Japáni beviteli czégek névsorát. — A japánban letelepedett európai czégek a kormányval a közszállítások tekintetében sűrűn érintkeznek és ép oly jól vannak értesülve, mint a japán czégek, sőt többször nagyobb szolgáltatásuknál fogva előnyben részesítettnek. A japán czégek névjegyzéke megtekinthető a debreczeni kereskedelmi és iparkamaránál.

— **Rablás fényes nappal.** A debreczeni rendőrséghez az este távirat érkezett Szolnokról, hogy ott a nagytözsében vakmerő rablást követett el ismeretlen tettes, aki délben, mikor az üzletvezető a pénzt olvasta, belépett, revolvert szegzett rá és 280 koronát elrabolt tőle. A rabló ezután feltűnés nélkül eltávozott. A szolnoki rendőrség azt hiszi, hogy Debreczen felé szökött.

— **Szenvedések a tenkei hadgyakorlatokon.** Nem valami jó mulatsága volt a Tenkén gyakorlatozó 39-eseknek. Még magát a katonai műveleteket csak elvégezték a jó katonák, ott se volt az terhezebb és nehezebb, mint idehaza; de az étellel nem voltak sehogys megelégedve. Különösen a rosz víz miatt panaszkodtak sokat a szegény katonák, pedig a hus is legtöbbször ehetetlen volt. Alig is várták, hogy újra Debreczenben lehessenek. Tegnap éjjel az egész ezred hazaérkezett.

— **Az öngyilkos leány.** A szerelmi bánat adta a kezébe özvegy Tóth Lajos Homokkert-utca 87. sz. alatt lakó asszony 17 éves Mariska leányának a benzines üveget, amelyet öngyilkossági szándékból fenéig kihajtott péntek délután 3 órakor. Súlyos betegen szállították be a közkór-

Dr. Rothschnek V. Emil utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

„Arany egyszarvu” gyógyszertár, Kossuth-utca 8. szám. (A színház mellett.)

háza. Ott a leány azt adta elő, hogy pár év óta súlyos ideggörccsök kínozták és efeletti elkeseredésében benzinen feloldott gyufaoldatot ivott.

— **Harcászati oxéllövés.** A debreczeni 2. honvédszázados szeptember 19-én harcászati oxéllövészetet tart a hadházi-ut mellett.

— **Meghaltak.** Dózsa Lőrincz ev. ref. 3 hónapos, Schwarz Margit izraelita 17 napos csecsemők, Barna Bálintné Medák Zsófia ev. ref. 50 éves, Bacsó József ev. ref. 66 éves napszámos, özv. Kabai Imréné Szalai Zsófia ev. ref. 66 éves, Günther Ferencz róm. kath. 56 éves városi nyugdíjas tisztviselő, Hetei Imréné Tinta Zsuzsanna ev. ref. 42 éves, özv. Havas Józsefné Friedlieber Fanni izraelita 40 éves fűszerkereskedő, Szentgyörgyi Sándor ev. ref. 10 napos csecsemő.

— **Csokonai-köri ülés.** A debreczeni Csokonai-kör ma, szombaton délután 1/25 órakor tartja az őszi évadban első választmányi ülését, melyre több igen fontos tárgy van kitűzve s a melyre a választmányi tagok becses figyelmét ezúton is felhívjuk.

— **Kereskedők és iparosok figyelmébe.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek figyelmét felhívja a következő árlejtésekre: Kantinbérletre itt ki pályázatot a cs. és kit. 6. hadtest parancsnoksága. Készállításra hirdet ajánlati versenytárgyalást a szegedi üzletvezetőség. Fémananyag vásárlására ajánlatok adandók be a M. A. V. igazgatóságához szeptember 28 ig. Építési homok, réglá, szappan, seprű, horgany, zsinog, luczerna mag- és haléna czizmak szállítását a szegedi üzletvezetőség versenytárgyaláson óhajtja biztosítani, a M. A. V. igazgatósága 1905. jan. 1-től 3 eset leg 5 évre szükséges vasuti kéregmenetjegyek szállítására ezennel pályázatot hirdet. A M. A. V. igazgatósága 1905. jan. 1-től egy esetleg 3 évre szükséges csepű, jutafonal és tisztítókenő szállítására ezennel pályázatot hirdet. Bővebb felvilágosítást az érdeklődők az ipar és keresk. kamararánál. szerezhetnek.

— **Halálozás.** Szomorodott szíve! tudatjuk felejthetetlen anyánknak, leányunknak és testvérünknek özv. Havas Józsefné szül. Friedlieber Fanninak folyó hó 16-án, reggel 7 órakor, életének 40-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 18-án reggel 10 órakor fognak Piacz-utcai 58 számú lakásunktól (Bank-palota) az izr. sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat és jóismerőseinket bánatos szível meghívjuk. Debreczen, 1904. szeptember hó 16. Gyermekei: Pál és Andor.

— **Megszökött betörő.** A napokban Parti Ferencz debreczeni fűszerüzletében a déli órákban betörést követtek. A debreczenihez hasonló eset fordult elő Nagyváradon is. A nagyváradai boltlopás tetteseit Tóbiás Józsefet és Mencer Rezsőt az ottani rendőrség elfogta. Ebből az alkalomból táviratban kérdezte meg a nagyváradai rendőrség a debreczenit. Innen magtáviratozták a Partifőle pénztári lopást. A két jó madár a lopást be is ismerte. Elmondták, hogy előbb kipuhatták a pénztárfiók helyzetét, aztán az egyik — két izben is — eczetet kért s míg Parti a vevővel a bolthelyiség hátsó részében volt, addig a társa a fiókból 150 koronát elemelt. Mencer Rezső 19 éves többször büntetett ember. Sokkal zavarosabb a Tóbiás József multja. A mult hónap végén, Budapesten a rendőrség előszobájából a lopás miatt a kihallgatás elől megszökött. Néhány nappal ezután — szeptember 1 én — ugyancsak a fővárosban két társával kilopott Kovács József hentes boltjának pénztárfiók-

jából 230 koronát. A lopást észrevették idejekorán. Tóbiást megfogták, de két társa elmenekült. Alig ült néhány napig a fogházban a 17 éves, furfangos tolvaj, a legnagyobb felügyelet daczára is megszökött. A fővárosból társával ide jött és a jól sikerült Parti-féle lopás után átzónáztak Nagyváradra, ahol a legelső lopáson rajtacsípték őket. A rendőrség — Tóbiás multjára való tekintettel — a legszigorubb óvintézkedéseket megtette, hogy a szökést megakadályozza, de Tóbiás József újra megszökött.

x **Mamák és tanítónők** becses figyelmébe ajánljuk mindennemű **iskolai kézmunka** cikkek és szakértően vezetett nagyválasztéku **előnyömdánkat.** Füstös Testvérek Piacz-utca 12. sz.

x **A legszebb kékítések Mentze áruházában.**

x **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejárataánál lévő kirakatokban.

x **Mézédes must** kapható a Dréher-sörészarnokban. — Naponta Kiss Béla teljes zenekarával hangversenyt rendez.

x **Iskolai táskák,** pénz-, szivar-, cigarettatárczák, bőrdöngők, gyermekjátékok és alkalmas ajándéktárgyak **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában, a legolcsóbbak és legjobbak.

x **Az általánosan ismert koronás nyakkendőket** Békés Lajos uri divat üzlete feltűnő szép minták és kivitelben, valamint a legújabb formákban **80 fillérért** árusítja. Ezen előnyös ujtásra a közönség szives figyelmét felhívjuk.

TÁVIRATOK.

Tiltakozó finn egyetemi polgárok.

Kopenhaga, szeptember 16. A Ritzau ügynökség jelenti Helsingforsból: Az egyetemen kedden a felév megnyitó ünnepséget kellemetlen esemény zavarta meg. Két hallgató a rektor beszéde után, ennek tilalma daczára, fin és svéd nyelven nyelven tiltakozást olvasott fel több egyetemi tanárnak Finnországból történt kiutastása ellen. Néhány tanár elhagyta a termet, míg más tanárok és a hallgatók legnagyobb része ott maradt. A két hallgató ellen fegyelmi uton fognak eljárni.

Kirabolt üzletek.

Sopron, szeptember 16. Az éjjeli-viharos időt ismeretlen tettesek arra használták fel, hogy Svorák Ferencz aranyműves és órás várkerületi főteri üzletét kirabolták. A pinczéből hatoltak az üzletbe és két kirakatból minden arany és ezüst tárgyat elvittek. Hiányzik 120 arany és ezüst óra, valamint sok ékszer. A kárt az üzletlajdonos 10.000 koronánál többre becsüli.

Az olasz királynének fia született.

Róma, szeptember 16. A várva-várt olasz trónörökös megszületett. Heléna királynének éjjel 11 órakor fia született, kit Umbertoknak neveztek el. A királyné, valamint az ujszülött herceg jól érzik magukat. A királyi palota prefektusa azonnal jelentést tett a trónörökös megszületéséről a királyi ház tagjainak, a kvirináli diplomáciai kar-

nak és a római szindakórak. Giolitti miniszterelnök a kerületi előjárókkal és más vidéki hatóságokkal közölte az örömhírt.

Az öngyilkos nagybérő.

Budapest, szeptember 16. Schandel Dávid hátszegi nagybérő hasbalötte magát. Meghalt. Öngyilkosságának oka nagy kártyaveszteség.

Makó Lajos bukása Szegeden.

Szeged, szeptember 16. Ma a városi közgyűlés nagy többséggel az újabb 3 évi szini évadra Janovicsnak adta a szegedi színházat.

Az orosz-japán háborúról.

Liaojangban nyugalom van.

London, szeptember 16. Liaojangban ismét nyugalom van. A piac megnyitott. A japán hadi bankjegyeket szívesen fogadják. A japánok zsákmánya között van 21 vasuti kocsi és nagy takarmánykészletek. A japánok az orosz csapatok közepének 800 és balszárnjának 1000 halottját temették el. Mukden irányából nem jelentenek mozgásokat. Két orosz hadosztály és nehéz lovascapatok még a Hunho folyón innen állanak.

London, szeptember 16. Ama félelem, mely a liaojangi ütközet után uralkodott, teljesen eloszlott. Az orosz hadsereg most Mukdenben és Mukden körül van. Az orosz bank ismét megnyitott. Meglepetést kel, hogy a japánok eredményüket nem használták ki jobban. Egy szakértő, aki az oroszok utócsapatait a Liaojangtól délre elfoglalt állástól Mukdenig kísérte, valóságnak mondja azt, hogy a japánok a tíz napig tartott küzdelmekben 40.000 halottat és sebesültet veszítettek és nagyon is ki voltak fáradva, mint sem hogy folytathatták volna az előrenyomulást. A vörös-kereszt kórház a liaojangi csata 12.000 sebesültjét ápolja.

Az angolok ijesztgetései.

London, szeptember 16. Az angol lapok irányzatos cikkeket közölnek Japán ellen. Irják, hogy a japánoknak a felfedezett aranybányákról szóló híre csak Anglia, Amerika és Franciaország megtévesztésére való volt, hogy újabb kölcsönt tudjanak szerezni. Japán szegény ország. Hosszu háborút nem tud viselni. (Ez az angol ujságírók bosszuja, mert a japánok nem engedték őket a hadműveletekbe belekötyögni.)

Hírek a békéről.

Tokio, szeptember 16. Kamura japán külügyminiszter a külföldi képviselők előtt kijelentette, hogy a békefeltételek a Liaotung félszigetet japán kézben megnyitják a szabad forgalomnak Port-Artur elfoglalása után; Saholin szigetét és Mukdent elfoglalják, a mandzsuri vasutakat nemzetközi jellegűeknek mondják; az orosz kelet-ázsiai hajóraját átszolgáltatja Japánnak

és két millió fontot, azaz 2.400.000.000 korona hadikárpótlást fizet Oroszországnak. Ezek a japán békefeltételek.

Páris, szeptember 16. Hajasi londoni japán nagykövét a párisi „Matin” tudósítójának kijelentette, hogy a hatalmak közbelépésére nem számítanak, de elvannak készülve rá. A békefeltételek első pontja, hogy Mandzsuriából kivonuljon Oroszország. Akár győzünk, akár nem, a háborút folytatjuk. Port-Arturt kiéheztetéssel vesszük be. A legközelebbi csata Tievlingnél lesz.

Elfogott japán kém.

Koppenhága, szeptember 16. Kégen kikötővárosban japán kémeket tartóztattak le, akikről kitűnt, hogy japán tengerésztiszt. Az illető hajót bérelt ki és az volt a célja, hogy az orosz balti tengeri hajórajt megsemmisítse. Letartóztatták. (Nagyon gyenge lehet a balti hajóraj, hogy így megijed a muszka.)

Olvasóink rovata.

Ismét a hatvan utcái temető és kert mellett kivezető kanálisról szól az ének. Városuk nevezetességei közül egy sem érdemelte még ki azt, hogy oly sűrűn foglalkozzanak vele, mint e fertelmes büzt terjesztő kanálissal és mindennek dacára a városi érdekkörök rideg közönnyel térnek napirendre a nap nap után felhangzó panaszok felett.

Ott nyújtózik az öt-hat méter széles sűgű s ugyanolyan, sőt néhol mélyebb büzkatlan Debreczen város legforgalmasabb körútja mellett végig, a hatvan utcái és a töczős kertek között. Undort gerjesztő szagával és ártalmas kigőzölgesével megmérgezve a levegőt a töle száz-szátötven lépésnyi távolságra eső lakóházakig, hova az üdülést keresők százai menekülnek a nyári forróság elől, kockáztatva családjaik, gyermekeik egészségét.

A legforgalmasabb utak egyikén kell e szennygőzt tűrni az arra járó-kelőknak azért, mert a városi elöljáróság nem veszi figyelembe adózó közönségének idevonatkozó panaszát. Nem veszi figyelembe az életveszélyes, szédítő mélységű medret, hol a külsőségekről beözönlő iskolás gyermekek fejlődő szervei már most kis korukban sokat szenvednek a folytó, egészségtelen levegőtől és ahol életük is veszélyeztetve van.

Pénteken is e botrányos állapotnak majdnem áldozata lett egy szegény, nagy családdal bíró asszony, aki munkájából az esti alkonyaton igyekezett hazafelé, amidőn is egy óriási nagy omladékban megcsuszamolt és ott, a hol épen legmélyebb, legszédítőbb e büzfejtő kanális — lezuhant.

Valóban a különös szerencsének tulajdonítható, hogy a hatalmas esés következtében életveszélyes sérülés nem történt. Az arra járó könyörületes emberek segítettek ki a mélységes posványból az elalétt asszonyt.

Ez nem az első eset. Volt alkalmunk máskor is meggyőződni egy hasonló esetről, amidőn a nagy jajgatásra odasiető emberek huztak ki a pocsolyából őszi, esős időben, koromsötét este egy didergő, ázott embert, mert már a maga erejétől nem tudott volna a borzasztó sötétségben e mélységből szabadulni.

Volt eset a amidőn a fuvaros szekestől együtt belefutott és lova is odaveszett. Itt volna tehát az ideje az annyit hangoztatott és a kerti lakosok által is szám-

talanszor kérelmezett és kanálistozást keresztül vinni, mert ez az állapot a fojton fejlődő külsőségi lakosság között kezd tőrhetetlenné válni.

Nyilttér.

Az előkelő hölgyközönséghez!

Nagyságos asszony!

Halmágyi Sámuel ur czégvezetőm külföldi utjáról visszatérvén, tisztelettel értesitem Nagyságodat, hogy az őszi és téli idény legújabb modelljeit hozta magával **Costümökben, Blonok, Paletót, Raglán, Havelok, Leányköpeny és kabátka Téli felöltő és Szörme konfekciókban**, mely ujdonságokat a sablon szerűség jellegétől megóvando, kizárólag czégem részére kötöttem le.

Nagyságod b. megrendelésének kellemes elvartában vagyok kitűnő tisztelettel

Klein Sámuel

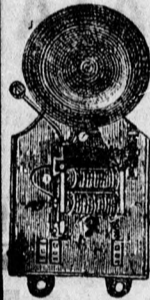
HALMÁGYI SÁMUEL

czégvezető

női és leány felöltők legnagyobb árúháza.

DEBRECZEN, Piacz utca 47. sz.

Villany-csengőt

szakszerűen készít és javít

Krausz Kálmán

bádogos

Hatvan-u. 2. sz.

Az Alföldi takarékpénztár DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyujt

váltókra, kötelezvényekre, értékpapirokra, valamint helybeli és vidéki pénzintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokoknak.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra és házakra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az intézet ügyvezetője.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa róda czégnél DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Az iskola idény kezdetével ajánlják kitűnő minőségű

fiu- és leány fehérneműket

harisnya, kötények, matrácok, paplanok stb. stb. nagy raktárát.

Intézetbeli növendékeknek előírás szerint.

Határozott árak!

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy

cukrászdámat

szeptember hó 13-tól kezdve **Piacz-utczán**

a **Lamprecht-palotába** helyeztem át.

Midőn fényesen berendezett új helyiséget b. figyelmökbe ajánlom, kérem eddigi b. pártfogásukkal továbbra is támogatni.

Debreczen, 1904. szeptember hó.

Tisztelettel

Riesz Lipót

czukrász.

PÉNZ! kölcsön

a legrövidebb pár nap alatt a legkulsánsabb föltételek mellett.

TISZTVISELŐKNEK

mint állami, megyei, városi és vasuti hivatalnokoknak, tanároknak, katonai tiszteknek és bármily alkalmazásban volt nyugdíjasnak 10, 12, 15 és 20 éves törlesztésre 7 százalékos kamatra a legmagasabb összegű kölcsönt csupán kötelezvényre (váltó nem kell.)

KIMUTATÁS

ki mennyi kölcsönt kaphat:

1800 kor. fizetéssel kaphat körülbelül	1500 kor.
2000 " " " " " "	3000 " "
2200 " " " " " "	4000 " "
2400 " " " " " "	6000 " "
2600 " " " " " "	6500 " "
2800 " " " " " "	6800 " "
3000 " " " " " "	7000 " "
4000 " " " " " "	10000 " "
5000 " " " " " "	12000 " "
6000 " " " " " "	14000 " "

Levélbeli megkeresésnél megírandó: **állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és kor.** Ilyen kölcsönöket 15-20 nap alatt folyosítatunk.

Pontos cím:

„Földhitel Közv. vállalat” BUDAPEST, VIII. Rákóczi-utca 2. szám.

Törvényszékiileg bejegyzett czég. Válaszbélyeg! Válaszbélyeg!

Semmi előleges költéség nincs.

Semmi előleges költéség nincs.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

A volt Vadász Emil-téle szálló telepen az összes csemege szőlő kilója 10 és 12 krajával a telepen eladó. Telefon szám 192.

Kaiser Salamon Debreczen és vidéke legnagyobb részlet áruháza Debreczen, Hatvan-u. 2. Ajánl az őszi időnyre kényelmes heti vagy havi részletekben vászon, damasz, canavász, férfi- és női ruha szövetek, ág- és asztal terítők, csipke- vagy szövet függöny, szőnyeg, tükrök és képek, azonkívül férfi- és női ruhák, őszi és téli férfi-, fiu- és gyermek kabátok, gallérok, raglanok stb.

Italmérőknek. Saját főzésű kisüsti szilvapalinka fehér áru, kitűnő minőségben kapható igen jutányos árban Schvarz Gyuláná Alsó-Józsán.

Egy szoba konyha és minden hozzátartozókból álló lakás minden órában kiadó. Csapó-u. 29. udvari keresztépületben.

Csinos alakú gyakorlott varróleány ajánlkozson Rózsa Lajoshoz kistemplom tér.

Jó házból való fiu tanulónak felvétetik Atyjim János fűszer- és csemege kereskedésében Petőfi-tér 12.

Varga-utca 43. sz. alatt ujonnan épülő házban 5 szobás uri lakás és egy szobás garzon lakás 1904. évi nov. 1-től kiadó.

Rákóczi- és Kuruczokról című füzet 20 fillér leszállított árban kapható a kiadóhivatalban.

Gyakorlott varróleányok felvétetnek Schwartz Eszti varrodájában József kir. herceg-u. 8. szám.

47 hold feketeföld tanyával, Homokkert mellett 6 hold hízaló eladó. Czim a kiadóban.

Bórhulladék igen olcsón eladó Simonffy-u. 15. sz. a.

Eladó tűzifa.

Hidi Imre és Csete Mihály tudatják, hogy a grófi erdőben (Vedres-brányi erdőben) nagy mennyiségű

tűzifa eladó.

Cserfa	hasított	4200	öl
Gyertyánfa	„	300	„
Tölgyfa	„	270	„
Dorongfa	„	900	„

készletben.

Értekezni lehet: **Hidi Imre** urnál Nagy-Szalontán, (Biharmegye.)

Iskolás fiúk és leányok

részére

**kész fehérneműek,
chiffon ingek, gallérok,
kézelők, nyakkendők,
zsebkendők, harisnyák,
paplanok, matrácok-
flanel-takarók**

olcsón szabott árakhoz kaphatók:

Szabó Lajos fiai cégénél
Debreczen, Rózsa-tér.

Fényképészeti cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és levéltárazak,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák, haj-, köröm- és ruha kéfék, fésűk, szappanok, tükrök nagy választékban, — jutányos áron kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru raktárában
DEBRECZEN, városház épület.

Bőr áruk.

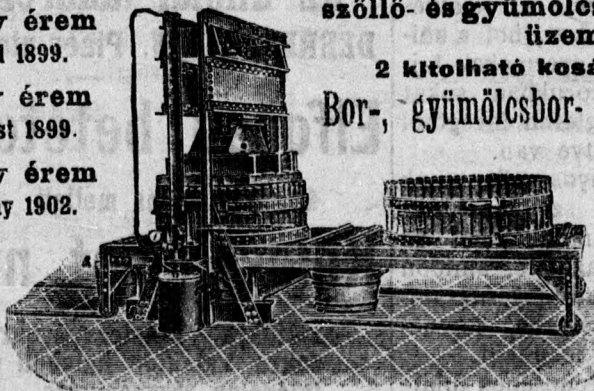
Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

hydrau-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára.

2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Herculesnyomóerőszerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és

szőlő-örlőket,

bogyozógépeket

Gyümölcs-anzáló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II.

különlegességi gyár gyümölcserítékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Megrendelések idejekorán kéretnek.

Üzleti elvem: Élni és Élni hagyni!!!

Megérkeztek a legújabb divatu Női ruhaszövetek és Barchettok gyönyörű szép mintákban, üzletem új — a miért is kivan zárva hogy nállam régi állott kelmét vehessenek.

MARADÉK ÁRUHAZ Piacz-utca 19. szám, — Tisza palotával szemben, pirosra festett kirakat.

Minden olcsó és semmi sem drága.